

LAMMINTALO – ELIAS LÖNNROTIN VANHUUDENKOTI

Elias Lönnrotin vanhuudenkoti Lammintalo sijaitsee Sammatissa, Haarjärven kylässä. Talo on avoinna yleisölle kesäviikonloppuisin klo 12.00–17.00. Tilattuja opastuksia järjestetään myös muina aikoina touko–syyskuussa.

Lammintalo on Suomen ensimmäinen henkilöhistoriallisista syistä rakennussuojelulla suojeltu rakennus ja se kuuluu pihapiireineen valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen luetteloon. Lammilla on nähtävissä Elias Lönnrotin aikaista ja hänelle kuulunutta esineistöä. Onpa joukossa jopa Lönnrotin itse valmistamia esineitä. Kierrosta elävöittää aina asiantunteva opastus. Sekä talossa että sen ympäristössä voi helposti aistia Lönnrotin aikaisia tunnelmia!

Lammi sijaitsee edelleen erämaassa, neljän kilometrin päässä Paikkarin torpasta. Taloon vie historiallinen, Lönnrotin rakennuttama tie, joka kapuaa 127 metriä korkealle Pekkariinmäelle. Tie itsessään on kokemus. Linja-auton maksimipituus tällä reitillä on 12,5 metriä. Ajo-ohjeet ja tietoa Lammin tapahtumista on osoitteessa www.kulttuuriperinto.fi.

HISTORIAA

Elokuussa 1869 Elias Lönnrot osti Sammatista itselleen Lammin talon, joka sijaitsi lähes tiettömän taipaleen takana nelisen kilometriä edellisestä kodista, Nikulta. Tarkoituksena oli päästä rauhaan vierailijoilta ja keskittyä työntekoon. Lammin taloon muutettiin vasta kesällä 1876 muutostöiden ja tienrakennuksen jälkeen. Tällöin Lönnrotin perheeseen kuuluivat enää tyttäret Ida ja Tekla.

Lammin taloutta hoitivat palkattu vouti renkeineen ja emännäksi palkattu sukulaistyttö Miina sekä tyttäret vuoroviikoin Teklan ollessa vielä elossa. Lammintalolla Lönnrot teki sanakirjatyötä ja loi virsiä. Hän oli varsinainen työmyyrä ja teki töitä selkeässä päiväjärjestyksessä. Työn katkaisivat säännölliset ulkoilurupeamat, kävely- tai hiihtoretket.

Vuonna 1883 Lönnrotin kunto heikkeni ja keuhkatalvella 1884 hän kuoli. Tytär Ida järjesti isänsä toivomuksen mukaan Lammin talon myynnin jo toukokuussa 1884. Lönnrot ei toivonut omaisilleen sellaista rasiitetta joka Runebergin kodista oli suurmiespalvonnan kautta tullut.

Aina vuoteen 1915 saakka talolla oli useita omistajia ja siinä asui useita vuokralaisia. Vuonna 1958 Sammatissa toimiva Sampojuhlien kannatusyhdistys osti talon. Vuonna 1966 talosta tuli ensimmäinen rakennus jonka suojelu perustuu nimenomaan siihen liittyvän henkilöhistorialliseen taustaan. 1980-luvulla Lammin pihapiiriin palautettiin sieltä aiemmin pois siirretty talo. 1988 Sampo-yhdistys lahjoitti Lammin talon Suomen Kulttuuriperinnön Säätiölle, joka on siitä lähtien huolehtinut talon ylläpidosta.

